

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVI. Ч. 273. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 23-го листопада 1938.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 273. Jersey City, N. J., Wednesday, November 23, 1938.

VOL XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE

РУЗВЕЛТ ЗАПОВІДАЄ ТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ЧАТАНУГА. — Стоячи на цементовій стіні шлюзу, що її тепер будують в цілі виробу електрики, президент Рузвелт виголосив до двох тисяч робітників промову, в якій заповів, що такі великанські підприємства, як „Тенесі Велер Отторіті“ будуть будувати і по інших стейтах. Рузвелт говорив робітникам, що вони будують великі речі, які матимуть вплив на американську цивілізацію і на рівень життя будучих американських поколінь. Речі цього роду можуть бути здвинені тільки при співпраці федерального уряду і стейтового.

МАРІЯ СОКІЛ І АНТІН РУДНИЦЬКИЙ ВЕРНУЛИСЬ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Після трьох і пів місячного побуту в старому краю і в середущих європейських державах цими днями вернулися пароплавом „Квін Мейрі“ до Америки наші відомі артисти, п. Марія Сокіл і п. Антін Рудницький. Артисти будуть на прохання „Народної Лічниць“ ще й у цьому році продовжати свої виступи в користь першого українського шпиталю.

ЖІНКА ПОМОГЛА ЧОЛОВІКОВІ В САМОГУБСТВІ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС. — Під допитами поліції Марія Буркгалтер, 44-літня вдова по Е. Буркгалтері, бувшому президентові хемічної фабрики, що недавно поповнив самогубство, призналася, що вона помагала чоловікові в самогубстві. Стративши все майно і чуючись умученим, чоловік її рішив позбавити себе життя. Він почав думати над пляном, а жінка в тому йому допомогла. Разом вони придумали таку смерть: Буркгалтер разом вів свій автомобіль і щільно позачиняв вікна. Жінка принесла довгу рурку від електричного замітача й один кінець поділила з „трубою“ автомобілю, з якого виходить трійливий газ, а другий кінець встромила до нутра авто. Вона принесла чоловікові для „заохоти“ його улюблений напиться і взяла з нього останню фотографічну знімку. Після того пішла на покупки, а коли вернулася, чоловік уже був неживий. Тепер її арештували.

ЗІЗНАННЯ ПЕРЕД КОМІСІЄЮ ДАЕСА.

ВАШИНГТОН. — Перед комісією Даеса зізнався Ралф де Соля з Нью Йорку. Він сказав, що склад персоналу „Доблю Пі Ей“ на проєкті міста Нью Йорку є в переважній більшості комуністичний. Він говорив, що він сам також належить до комуністичної партії. Під допитами признався, що його департамент, у якому він працював, вислав у публікаціях „Доблю Пі Ей“ комуністичну літературу з ціллю підкопування теперішньої влади.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК У ШКАГОВСЬКИХ РІЗНИЦЯХ.

ШКАГО. — В шкагівських „стак ярдах“ вибух страйк робітників, що доглядають худоби. Внаслідок того 15 тисяч рогатої худоби, 2 тисячі телят, 10 тисяч овець і 18 тисяч безрог знайшлися без ніякої опіки. Щоб урятувати їх від голодової смерті, компанія зорганізувала всіх своїх урядників, а також директорів, які почали прихачем кидати корм звірять та подавати їм воду. Пізніше страйкарі згодилися поладати справу Цізи стрейт, щоб вони через страйк не терпіли. Але зазначили власникам компаній, що про надходячі ладунки звірят не будуть дбати.

РОЗБІЖАЮТЬ СПРАВУ ЖИДІВСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Американські часописи обговорюють колонізаційну здатність і плодючість тих земель, які Велика Британія згодилась відпустити жидам під колонізацію. Ці землі є положені в Полудневі Америці, в Бритійській Гваяні, а також в Африці, в провінції Танганіка, що колись належала до Німеччини. В першій колонії, як говорять газети, можна здобати природні джерела всякого багатства, але край ще дуже дикий, нема ніяких шляхів, треба подорожувати ріками. Також є небезпечні гадюки і малярійні мухи. В Африці край уже трохи більше цивільзований, має кілька залізничних шляхів, але є великі небезпечні звірі, як льви, леопарди, носороги і також небезпечна малярійна муха „це-це“.

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ В ДІТРОЙТІ.

ДІТРОЙТ. — Минулої суботи відбулося в Дітройті велике протестаційне віче, звернене проти польських знущань над українським народом. На вічу говорили: о. Тиханський, о. Сембратович, пані Шустакевич і І. Чайковський. Головував д-р А. Кібзей, секретарювали пп.: Луцейко, Дідик і Крупка. Збірка на Закарпаття принесла \$300.

ТЕЛЕГРАМИ ПРОТЕСТАЦІЙНОГО ВІЧА, ЩО ВІДБУЛОСЯ В САЛІ „МАНГАТЕН СЕНТЕР“ У НЮ ЙОРКУ 19-ГО ЛИСТОПАДУ 1938.

Президія великого українського протестаційного віча вислала до урядів Злучених Держав, Англії, Франції, Італії й Німеччини таку телеграму:

Over 15,000 Americans of Ukrainian descent, having participated in a monster parade through New York City, November 19, 1938, assembled in the Manhattan Center, for a protest meeting, and passed the following resolutions:

Whereas, the Polish government has lately intensified its reign of terror in Ukrainian provinces under its sway, demolishing over 150 churches, destroying whole villages in the district of Nadvirna, closing schools, libraries, and enlightenment societies;

Whereas, in addition to this Polish street mobs in the towns and cities of Ukrainian provinces have attacked, beaten and mutilated innocent and defenseless men, women and children, demolished buildings of Ukrainian societies, cooperatives, stores, factories, with the Polish police standing idly by; and

Whereas, the Polish government acting in unison with Hungary is dispatching armed bands into Carpatho-Ukraine in order to terrorize the populace so as to create an impression abroad of unrest and disorder among Ukrainian population of Carpatho-Ukraine;

Be it therefore resolved that a vigorous protest be raised against these brutal and inhuman acts of the Polish government, and

That a demand be made for the formation of an international commission for the purpose of investigating the said terrorism on the spot; and

That the governments of the world powers be appealed to for the recognition of right of self-determination for 45 million Ukrainians as the only means to establish and secure a permanent peace in Europe.

On behalf of the Manifestation of the United Ukrainian Organizations of Greater New York,

DMYTRO HALYCHYN, chairman,
V. DUSHNYK, V. RIZNYK, secretaries.

Президія вислала теж в імені цього віча таку привітну телеграму о. Августинowi Волошинowi, прем'єрові Карпатської України:

Premier Auhustyn Woloshin
Hust, Carpatho-Ukraine

Excellencie: Pówerch 15,000 ukrajinciv manifestuwały wulyciamy mista Niu Yorku 19. lystopadu, protestujuczy proty polsko-madziarskich sprob zachopyty Karpatsku Ukrainu. W jich imeny wytajemo perszyj urjad Karpatskoji Ukrainy j przykajemo wsiaku mozlywu pomoc.

За президію manifestacyjnogo komitetu:

DMYTRO HALYCHYN, holowa,
V. DUSZNYK, V. RIZNYK, sekretari.

СМЕРТЬ ДІВЧИНКИ ПРИ ВАТРІ.

В Ковельщині в гміні Купичів 6-літня й 8-літня Паниеровичі запалили собі ватру на полі. Нараз запалилася внаслідок необережності суконка 6-літньої дівчинки і дівчинка так сильно попарилася, що незабаром померла.

БИК ЗАКОЛОВ ТРИ ОСОБИ, А 16 РАНІВ.

Сталося це в Віллія Франсе Ксіра під Лізбоною в Португалії. Там вдержався дикий і нелюдський звичай прилюдних змагань биків. Притім бик, що має взяти участь у змаганнях, гонять на арену своїм баченням міста. Недавно такий бик кинувся на жорду й заколов три особи, а 16 ранів. По двох годинах борні бика вбили.

БДЖОЛИ ПРИЙШЛИ НА ПОМІЧ ФАРМЕРОВІ.

У суді в місті Принс Алберт, Саск., покарали фермера Якова Мерка грошевою карою одного долара за те, що він чинно зневажав колектора податків, Роберта Мілігена. Чинна зневага полягала між іншим у тому, що Мерк пустив на колектора податків рій бджіл, які Мілігена добре пожаляли і який через те не міг забрати пшениці Мерка за шкідливі податки.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

КАНАДІЙЦІ ТРАТЯТЬ БІЛЬШЕ НА НАПИТКИ НІЖ НА МОЛОКО.

А. І. Ірвін, що репрезентує Онтерійську Федерацію Повздержливости, опублікував рапорт, у якому представляє цікаві факти щодо споживання гарячих напій. Він показує, що з року на рік канадійці стають більшими пиячками. І так, наприклад, видали люди минулого року на напійки 159 мільйонів доларів. Впродовж того самого часу на мясо видали тільки 133 мільйони доларів; на молоко 89 мільйонів доларів; на одержу й обілову 127 мільйонів доларів. Про пиво він виразився, що хто зачне пиво пити, закінчить на горівці. Зо збільшення пиянства збільшуються відсотково випадки з автами і взагалі злочинність.

ПОМЕР ВИЗНАЧНИЙ УКРАЇНЕЦЬ.

Володимир Левицький (Василь Лукич) редактор Вістника Державних Законів ЗУНР, дійсний член Наукового Товариства Письменників і Журналістів, член Видавничої Спільноти „Діло“, член Видівів рідних українських товариств і установа, письменник, бувший натар, упокоївся після прижиття Найсвятіших Тайн у Винниках 6-го жовтня ц. р. в 83-му році життя. Похорон відбувся в суботу, 8. жовтня ц. р., з церкви св. Петра і Павла (Личаків) до родинної гробниці на Личаківському цвинтарі.

ВДЯЧНІСТЬ ПРОШАКА.

Це трапилося перед трицятьма роками, восени 1908 р. В малій оселі Дрімон у полудневій Франції зайшов до одної урядничої родини якийсь убогий ремісничий челядник і просив ласкавого датку. Жінка дала прошакові монету, в думці, що це два центи, але в дійсності дала 20 франків.

Жінка вже давно забула ту подію зперед 30 років. Кілька днів тому вона знову собі її пригадала. Саме тоді був празник, коли ця урядничка родина дістала велику пачку, повну чорів, у якій була крім цього доволі велика сума грошей та лист. Посилачем був багатий пекар, якого обдаровані зовсім не знай. Одержавши лист виписав їм, що він та ремісничий челядник, що колись просив у них милостині, це одна й ця сама людина. Родина, що обдарувала колись вдячного прошака, перенеслася за той час до іншого міста Франції; однак убогий ремісничий челядник від довшого часу не жалував труду, щоб через поліційні розшуки добратися місце замешкання добродійної родини. Осьтак віддав вдячний прошак свій довг з довголітніх відсотками.

НІМЦЯМ ПОПАЛИСЯ В РУКИ ТАЙНІ ЗАПРЯДЖЕННЯ В СПРАВІ ЛІНІ МАЖІНО.

З пересердя до французів чехи залишили в укріпленнях, занятих німцями, тайні запрядження, введені французами в французькій лінії Мажіно.

НАСЕЛЕННЯ ПРИЙМАЮ УРЯД КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ З ЕНТУЗІАЗМОМ

ЛОНДОН (Телеграма до „Свободи“ від наочного свідка евакуації Ужгороду і прибуття першого уряду Карпатської України до Хусту). — Особисто я приглянувся до евакуації першого уряду Карпатської України з Ужгороду до Хусту. Запевняю вас, що все відбулось у найбільшому порядку. Населення Карпатської України всюди витало свою владу з найбільшим одушевленням. Уже розпочато працю над відбудовою краю, і то дуже енергійно. Населення дає владі повну піддержку. Заперечуйте всякі погослови про неспокої серед населення. Неспкої пробують робити інші, й на ті ворожі джерела звертайте увагу. Погослови про бунти населення проти уряду Карпатської України цілком неправдиві.

ГРАНИЦІ ЗМІНЕНІ Й ЗАТВЕРДЖЕНІ.

ПРАГА. — Урядово проголошено, що підписано в Берліні чотири документи, силою яких остаточно визначено границі нової держави чехів, словаків і українців. Міжнародна Комісія затвердила ті границі. В договорах є також мова про те, що Німеччина збудує своїм коштом автомобільний шлях між Бреславом і Віднем. В іншому договорі вирішено справу будови водного каналу між рікою Одрою і Дунаєм.

Затверджено і границі Карпатської України.

Американський кореспондент, що подає про зазначені нові границі, стверджує, що означення тих границь приспівшено. А це тому, що Польща і Мадярщина не зрелися своїх домагань на Карпатській території. Міжнародна Комісія затвердила ті границі. В договорах є також мова про те, що Німеччина збудує своїм коштом автомобільний шлях між Бреславом і Віднем. В іншому договорі вирішено справу будови водного каналу між рікою Одрою і Дунаєм.

СПІР ЗА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

БЕРЛІН. — Американські кореспонденти подають, що німецький уряд є „поденервований“ поступованням Мадярщини і Польщі в справі Карпатської України. Кажуть, що Німеччина й Італія проголосили своє рішення, яке видали у Відні 2. листопада 1938 р., остаточно і незмінним. Та виходить, що Польща і Мадярщина не думають з тим погодитися і нагромаджують на границях Карпатської України війська, а також висилають у Карпатську Україну узброєні банди, якими непокоять населення. Навіть ходять слухи, що Польща і Мадярщина спільно в найближчих днях займуть силою Карпатську Україну.

Удар у Німеччину й Італію.

Як у Німеччині так і в Італії вважають, що загарбання Карпатської України Мадярщиною було б великим ударом і визовом, киненим тим обидвом державам. Польща діла числитель на поперти Італії. Але в Берліні сумніваються, щоб Італія дозволила на те, щоб хтось потоптав її власне вирішення. Та, пише американський кореспондент, часи такі драматичні, що є можливий всякий несподіванки. Одне є певно: що Карпатська Україна стала великою проблемою.

КОЗАКИ НА ДОПОМОГУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

БІЛГОРОД (Югославія). — Українські козацькі частини, які тут є у великому числі та які колись становили частини російської армії, віднеслися до уряду Карпатської України з пропозицією перебраться ввійскову охорону її границі.

ВСЮДИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

ПАРИЖ. — Не тільки в Парижі, але й по різних українських громадах у Франції відбуваються протестаційні зібрання, на яких підносять протести проти зазіхань Польщі й Мадярщини на Карпатську Україну, висказують довіру до уряду Карпатської України та вимагають права самовизначення для українського народу під займанщинами.

НІМЕЧЧИНА НЕ ПОГОДЖУЄТЬСЯ.

БЕРЛІН. — Німецька преса подає, що Німеччина ніколи не згодиться на те, щоб заселявати бувші німецькі колонії жидами.

ЗАКИДАЮТЬ РУЗВЕЛТОВІ „ЖИДІВСТВО“.

РИМ. — Італійська преса пише, що всі ті, що хочуть допомогти жидам, це лицеміри. Кожна держава хоче допомогти коштом другої, а ніяка не хоче мати в себе жидів. А виступи президента Рузвелта проти нацизму і фашизму толкує собі італійська преса тим, що таким чином Рузвелт прикриває „імперіалізм“ Злучених Держав, що хочуть панувати над Полудневою Америкою і для тої цілі збортяться. А далі Рузвелт боронить жидів тому, що в ньому відізналася „жидівська кров“, бо він „жидівського роду“.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР! ПЕРШИЙ РАЗ В АМЕРИЦІ В СУБОТУ, 26. ЛИСТОПАДУ 1938 Р. (SATURDAY, NOVEMBER 26, 1938) В ГОД. 8:15 ПЕРШИЙ КОНЦЕРТ МИХАЙЛА ГОЛИНСЬКОГО

ВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА І ОПЕРОВОГО СПІВАКА
що прибув з рідного краю на дніх.
Концерт відбудеться у відомій концертній залі
TOWN HALL, 123 West 43rd Street, New York, N. Y.
під дирекцією п. ДМИТРА ЧУТРА,

SUITE 855 CARNEGIE HALL, 57 and 7th AVE., NEW YORK CITY. Tel.: CIRCLE 7-4789.
БІЛЕТІ ПРОДАЮТЬСЯ: Town Hall Box Office, 123 W. 43 St., N. Y. C., в «Свободі», 83 Grand
St., Jersey City, N. J.; в Giori C. Kobasnicka, 277 E. 10th St., New York City; Сурма, 325 E. 14th St.,
New York City; Наш Базар, 151 Ave. "A", New York City; і у всіх парохіях.

ВІЙНА ПРОТИ МАДЯРІВ ТОМУ 90 ЛІТ І УЧАСТЬ У НІЙ УКРАЇНЦІВ

(5)
Або такий приклад. Коли наших воєнків, які стояли за-
логою у Відні, хотіли вправ-
ляти, як у потреби перед не-
приятелем мають утікати, від-
повіли: „Ми не будемо вправ-
ляти, як утікати перед непри-
ятелем, бо ми ніколи не хо-
чемо утікати, а хай неприяте-
ль перед нами втікає!"

І запілля також не забувало
за воєнків, що боронили їх пе-
ред диким мадяром. Коли на-
ші селяни-плянатори привез-
ли тютюн до магазинів у Мо-
настирських, Ягольниць та
Заболотів, а ледви хтось на-
тикнув, що на війні було вже
ранених чимало українців, за
короткий час зложили для ра-
нених тютюну більше як за
6,000 ринських.

Селяни складали теж грошеві
жертви для ранених. В однім
лише списі жертв стрічаємо
громадян сіл: Зіболки, Кмусів,
Болесин, Кристинів, Бора-
ли, Ванів, Сілець, Лавриків,
Окопи, Погорисько, Нове Се-
ло, Чесанив, Кукизів, Глухів,
Завишця, Камінка Лісна, Тор-
ки, Нагірці, Боженець, Купи-
воля, Реклинці, Мокротин,
Войславичі, Передрихи, Ка-
мінка-Старе Село, Жовтанці,
Старгород, Городище, Тодор-
ковичі, Гільче, Сулимів, Угри-
нів, Нисичин, Смереків, Кре-
лів, Пили, Корчів, Олешичі,
Місто, Старі Олешичі, Порхів,
Суховоля, Улазів.

Одного нашого селянина з
Глинного (в земплінській о-
кругі) мадярські повстанці за-
судили на смерть за те, що не
хотів зрадити австрійського
царя. І ще з шибениці не по-
боявся цей селянин нарід взи-
мати, що не лущилися з ма-
дярами.

Шельбаські селяни (ма-
леньке село в Шаришині) при-
держали мадярську стежу од-
ного поручника, двох капітанів
і 25 добре озброєних воєнків і
відставили до австрійської ко-
манди, хоч мадяри обстрілю-
вали їх і одного парубка про-
били багнетом.

Сам провідник мадярських
повстанців, Кошут, добре знав

границю 12 миль від Відня;
ожидає ще більше войска,
котре з Італії надтагає. Чоти-
ри шкадрони вже прийшли і
розказували, що їм лише пти-
чого молока нестало. І нам,
Богу дякувати, нічого не збу-
ває. Позираємо по 4 сороківці
(на ті часи великі гроші) і 30
крейцарів срібних, хліб, вина
як води і пофунту мяса. Опи-
сав бим вам ще більше, але
нема коли. Цілую Вас сердеч-
но, братів і братову маму і та-
та. Ваш покірний син Павло
Середний".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зорганізування симфонієти.

Дня 13 листопада ч. р. зор-
ганізувалася в Нью Йорку з мі-
сцевих кращих музичних сил
симфонієта, себто мала сим-
фонічна оркестра. Музичний
провід згодився обняти відомий
український композитор і
музикант Павло Печеніг-Углиць-
кий. Завдання цієї симфонієти
такі:

1) Втрумувати українських
музиків разом і тим робом по-
знайомлювати наших і чужих
людей з українською музикою
старих авторів і сучасних. 2)
Заохочувати наших компози-
торів і тих, що мають компо-
зиторські здібності, до тво-
рення музичних речей на ор-
кестри. Ті, що мають уже
скомпоновані твори, хай звер-
таються до нас і надсилають
нам свої твори, яких мистець-
ка вартість буде випробувана
згаданого симфонієтою. 3) В
часі проб діставатимуть наго-
ду виступати наші солісти на
ріжних інструментах, а також
співаки, та при участі цілого
складу демонструвати свої
здібності. 4) Маємо надію, що
коли та оркестра як слід зор-
ганізується і вишколиться, то
може дістати нагоду виступати
прилюдно з операми, оперета-
ми й ріжними концертами та
мистецькими виступами. 5)
Плануємо в будучині створи-
ти „мистецький осередок", у
якому будуть гуртуватися му-
зики, співаки, танцюристи,
композитори, актори й інші. В
тому „музичному осередку"
вони діставатимуть потрібні

інформації відносно їх профе-
сії, а також плекатимуть то-
вариське життя серед відпо-
відної мистецької атмосфери.
6) Кожний, зацікавлений у тій
справі, може звертатися на а-
дресу: Іван Мороз, 349 E. 17
вул., Нью Йорк.

Слід додати, що в неділю,
13 листопада, відбулася вже
перша проба, в якій взяло у-
часть кільканадцять музик. Ця
проба виказала, що є в нас
дуже добрий матеріал, який
при добрій волі й організова-
ності можна використати для
добра суспільності і для до-
бра самих музик.

Іван Мороз.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINE RALLY.

Five thousand Ukrainians from
the five boroughs of Greater New
York and from various cities in
New Jersey joined in a mass pro-
test at the Manhattan Opera
House yesterday against „Polish
Military Pacification" of the
Western Ukraine.

It was part of a national Ukra-
inian demonstration, with pa-
rades and mass meetings held in
Chicago, Cleveland, Detroit, Bos-
ton, Philadelphia and other large
American cities in which there are
considerable Ukrainian colonies.

Representatives of 82 Ukra-
inian-American societies partici-
pated in the New York demon-
stration, which gathered in Abing-
ton Square, and marched in the
rain to the Opera House at 34th
st. and 8th ave. There were
scores of men and women in
native Ukrainian costumes.

Dnytro Halychyn, chairman of
the Central Committee of Ukra-
inian-American organization in
Greater New York, was grand
marshal of the parade and led
the band, after the parade reach-
ed the Opera House, as it played
the „Star Spangled Banner".

(New York American,
November 20, 1938).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Поважний дар на Закарпаття.

Відомий український грома-
дянин і власник бізнесового
підприємства „Перфект Лон-
дрі Ко.", п. Іван Штогрин, пе-
реслав через Об'єднання \$100
на Карпатську Україну разом
із найкращими побажаннями
для українського карпатсько-
го уряду й проханнями інших
українських свідомих грома-
дян скласти жертви на ту
ціль.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

На визвольну боротьбу.

На засіданні Укр. Амер. Гро-
мадянськ. 41 в. С. У. А., 23
жовтня ч. р., що відбулось під
провадом передсідниці п. М.
Головати, делегати здавали
звіт з поїздки до Нью Йорку
й участі в українській маніфе-
стації. М. Головата говорила,
що маніфестація випала дуже
гарно, але справа, в ім'я якої
переводилось маніфестацію,
потребує матеріальної помо-
чи. Супроти цього присутні
ухвалили вислати з каси через
Об'єднання \$10 на визвольну
боротьбу.

А. Сивуляк, секр.

ДНТРОЙТ, МІШ.

На Закарпаття.

Центральний Комітет Відді-
лів У. Н. Союзу в Дітройті пе-
реслав за своєї каси на допо-
могу Закарпаттю \$50. Ті гроші
є з приходу Союзного Дня,
що відбувся 4 вересня 1938.
І. Заблоцький, фін. секр.

УВАГА! МОЛОДІ І СТАРШІ З НЮ ДЖЕРЗІ, НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

МОЛОДІ ВІДІЛИ 240, 287, 171, 397, 399, ПРИ ПОМОЦІ МОЛОДІ ВСІХ ІНШИХ
ВІДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ З ОКРУГИ НЮ ДЖЕРЗІ
І НЮ ЙОРКУ

—::: влаштовують —:::

ПЕРШИЙ ЗДВИГ МОЛОДІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ (FIRST U. N. A. YOUTH RALLY)

в Douglas Hotel,

11 Hill Street, Newark, N. J.

НА ЦЕЙ ЗДВИГ ЗАПРОШУЮТЬ ДО УЧАСТИ МОЛОДІ, ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗУ
І НЕ ЧЛЕНІВ. РІВНОЖ ЗАПРОШУЮТЬ СТАРШУ ГЕНЕРАЦІЮ ЯК ГОСТЕЙ.
ДВО-ДЕННА ПРОГРАМА:

СУБОТА, 26. ЛИСТОПАДУ 1938. РОКУ

I. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ МОЛОДІ зачнуться в 1-шій годині пополудні.

- (1) Привіт — Антін Шумейко, голова комітету здвигу;
- (2) Спільний успіх у будові У. Н. Союзу — Микола Мурашко, гол. предс. У. Н. Союзу;
- (3) Запомогові користі У. Н. Союзу — Іван Косбин;
- (4) Культурні надбання У. Н. Союзу — Марія Анна Боднар;
- (5) Спортова програма У. Н. Союзу — Григорій Герман — заст. гол. предсідника У. Н. Союзу;
- (6) Яке забезпечення дає У. Н. Союз — Степан Курлак;
- (7) У. Н. Союз як творча сила — Дмитро Галичнин, гол. рек. секр. У. Н. Союзу.

По рефератах буде загальна дискусія. — Вступ вільний.

II. БЕНКЕТ І ТАНЕЦЬ зачнуться у год. 7-мій ввечір, — відкриє Михайло Борис, го-
лова бенкетового комітету. Тостмастер Михайло Пізнак. Бесіди: д-р Лука
Мишуга; Роман Слободян, гол. фін. секр. і касієр У. Н. Союзу. На бенкеті буде
привітаний і промовить кілька слів Луїс Адамик, славний американський пись-
менник. Підчас бенкету буде переданий „бейсбольний трофей" У. Н. Союзу дру-
жині з Вилкс-Бері, Па., що здобула чемпіонат на 1938 рік. До танців буде при-
гравати українсько-американська оркестра з Пітсбургу, Па., під провадом Честе-
ра Манастерського. Вступ \$1.75. — Make reservation in advance with RALLY COM-
MITTEE at 81-83 Grand St., Jersey City, or 1927 Ostwood Terrace, Union, N. J.

НЕДІЛЯ, 27. ЛИСТОПАДУ 1938. РОКУ

III. ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО — ELKS AUDITORIUM, 925 SPRINGFIELD AVENUE, IRVINGTON,
N. J. Початок у годині 5-тій пополудні.

На святі співатиме Укр. Молодечий Хор з Нью Йорку і Нью Джерзі під управою
Степана Марусевича. Виступить теж Молодечий Смічковий Ансамбль. Сольо-
співи виконає Анна Тросцянецька; дуєт — Г. Ольга Каришин і Текля Парашук;
декламція — Євгенія Калакура. Промови в англійській мові — Михайло Пізнак.
Слово до старших — Степан Шумейко. Святочну промову виголосить д-р ЛУ-
КА МИШУГА. — Вступ 35 центів. — Увесь дохід здвигу призначений на Кар-
патську Україну.

У передвоєнній Росії — і чи-
тільки в Росії?

Князь Корсаков до началь-
ного вождя:

— Ексцеленціє, маєте чек
на мільон рублів для наших
хоробих салатів.

Начальний вождь до голов-
ного касієра армії:

— Добрий наш князь Кор-
саков. Оце пів мільона рублів,
які подарував для нашої хо-
роброї армії.

Головний касієр до другого
касієра:

— Най Бог благословить
князя Корсакова. Ось 250 ти-
сяч рублів, які подарував для
наших воєнків.

Другий касієр до інтендан-
та:

— Маєте тут 100 тисяч руб-
лів для війська від князя Кор-
сакова.

Інтендант до підінтенданта:

— Прошу, тут маєте 20 ти-
сяч рублів, які князь Корсаков
подарував для салатів.

З денного приказу:

— Вчора полк* дістав такі
дарунки:

Пачка чоколяди від княжни
Трубецької, три пари білизни
від генералової Суворової і 15
рублів від князя Корсакова.

А. Сивуляк, секр.

ДНТРОЙТ, МІШ.

На Закарпаття.

Центральний Комітет Відді-
лів У. Н. Союзу в Дітройті пе-
реслав за своєї каси на допо-
могу Закарпаттю \$50. Ті гроші
є з приходу Союзного Дня,
що відбувся 4 вересня 1938.
І. Заблоцький, фін. секр.

УВАГА! Д-р СОНОЕС, N. Y., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

У НЕДІЛЮ, 27. ЛИСТОПАДУ, УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА
ГРОМАДА СВ. ПЕТРА І ПАВЛА В СОНОЕС, N. Y.
З НАГОДИ THANKSGIVING DAY

—::: улаштує —:::
TURKEY DINNER
ПОЛУЧЕННЯ З ТАЦІЯМИ

в 4. годині пополудні в Клубовій галі в Українськ. Парку.
Вступ на бенкет і бал 75 ¢, а на танці 25 ¢.

Весь дохід призначений на церкву.
Запрошується ласкаво громадян як і приятелів-сусідів з околиці до
якнайкращої участі. За добру забаву, смачну їжу і покріплюючі
напитки ринуть — Комітет.

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ. УВАГА!

ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРЬКОЇ СІЧІ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

отрим подає до загального відома нашого громадянства, що

В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 25. ЛИСТОПАДУ 1938. РОКУ В ГОДИНІ 6. ВВЕЧІР

—::: відбудеться —:::

ТОРЖЕСТВЕННЕ ОТВОРЕННЯ СІЧОВОГО ДОМУ

ПІД ЧИСЛОМ 506-508 — 18-та ЕВЕНЯ, НЮАРК, Н. ДЖ.

і передача долішньої частини цього дому до публічного вжитку нашого загалу.
Тому, що таких okazji в нас небагато, Січова Організація в Ньюарку постановила відсвяткувати ту
нагоду три-днівним святом, з наступною програмою:

В ПЯТНИЦЮ, дня 25. листопада 1938. року в 6. годині ввечір, буде офіційне відкриття льокало.
На ту okazію запрошуються все громадянство з Ньюарку й околиці.

В СУБОТУ, 26. листопада 1938. р., в годині 8. ввечір, буде спільна вечеря для всіх. При тій нагоді
будуть виголошені мови ріжними місцевими та позамісцевими бесідниками.

В НЕДІЛЮ, дня 27. листопада 1938. року, пополудні розпочнеться спільна забава для всіх, яка про-
тягнеться до пізньої ночі.

Громадяни й Громадянки! — Коли Січова Організація в Ньюарку купила дім, то купила не для
себе виключно, але для всього громадянства, тому сподіємося, що тепер наше громадянство, без
ріжних на церковну приналежність, чи політичні переконання прийде і своєю присутністю допоможе
звеличати те свято, а вже щодо забави, то всі можуть бути певні, що такої в Ньюарку ще не було.
Вступ вільний для всіх.

Організація Чорноморської Січі в Ньюарку, Н. Дж.

РІЗДВЯНІ ПРОГУЛЬКИ ДО СТАРОГО КРАЮ

ПАРОПЛАВИ З НЮ ЙОРКУ:

EUROPA	26 листопада
DEUTSCHLAND	1 грудня
HAMBURG	7 грудня
BREMEN	14 грудня
NEW YORK	15 грудня

Зимові заїзди до Бремену
й Гамбурга.

Ми поможемо вам роздобути гостинні
й імміграційні візи для ваших європей-
ських своїхків.

Більшчих інформацій уділіть вам ваш
місцевий агент або

57 BROADWAY NEW YORK

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

Новина! Новина! Новина!

Перша вистава нової досі невиданої української фільми

МА-А-Р-У-С-Я

відбудеться в День Подяки (Thanksgiving Day)

В ЧЕТВЕР, 24-го ЛИСТОПАДУ, (November 24, 1938)

в годині 8. ввечір точно

В **ASTOR HOTEL**

44th STREET, ON TIMES SQUARE. NEW YORK, N. Y.

Що нову фільму випускала Українська Фільмова Корпорація в Злучених Державах власними силами. Драма-трагедія Марусі складена на підставі безсмертної драми М. Старицького „Ой, не ходи, Грицю, та й на вечерниці“. Хоральний спів підготував славний нам композитор і диригент, проф. д-р Олександр Кошиць; оркестру проф. Роман Придаткевич. У цій фільмовій драмі сплітається любов, ненависть, зависть разом із чудовими етнографічними українськими картинками. Бачимо колядки, женив, гаїлки, вечерниці. Подекуди маєть враження, що це етнографічна українська опера. Хто раз побачить фільму „Маруся“, не зможе забути її до смерті.

ПІСЛЯ ВИСТАВИ
ТАНЦІ
У БЕНКЕТОВІЙ ГАЛІ ГОТЕЛЮ.
Стрій довільний.

Приходьте всі громадою на цю першу виставу (премієру).
Ціни білетів: \$1.50 і \$1.00. Ціна включає право вступу на танці. Білети можна набути вже тепер: в Астор Готелі; в Українській Фільмовій Корпорації, 747 Бродвей, Нью-Йорк; в адм. „Свободи“; в „Наших Базарі“, 151 Евено „А“; в базарі „Сурма“, 325 Іст 14. вул. До ціни білетів треба доплатити податок у висоті 10%.

UKRAFILM CORP. presents

MARUSIA

Based on the Ukrainian folk drama
"Oy ne khody Hryciyu na vechernytsi"

Love—Hatred—Jealousy—Tragedy—
Christmas Carols—Easter Songs—
Harvest Songs
Also Solos and Choral Songs of Colorful
Ukrainian Life

Choral and vocal
music arranged and directed
by Dr. Alexander Koshetz

„МАРУСЯ“ НА ЕКРАНІ

„Маруся“, музична фільма, Микола Новак; Дмитро — Михайло Новак; Юстина — Катерина Гупалова; Охрим — Федір Бражник; Оксана — Галина Троян; Антін — Антін Кулик; Ганна — Марія Скубова; Параска — Текля Кобзар; Степаніда — Софія Безручко; староста — Федір Котович; стара циганка — Лідія Ординська; нічний сторож — Андрій Станіславський; танцюрист-солоїст — Мирослав Лехів; вокальні солісти — Марія Гребенська й Іван Великанів.

Дня 15-го листопада 1938 р. відбулася перша вистава „Марусі“ в т. зв. „Превіо-Театр, під ч. 1600 Бродвей у Нью-Йорку, як зазначено було, для представників української й чужинної преси.

Дієві особи: Маруся — Степанія Мельник; Гриць — Микола Стегницький; Хома Петро Чорнюк; Дарина — Дарина Степанівна Вербова; Галина — Галина Троїцька; Потап —

світлення фільми: „Від кількох літ маю до діла з українцями, але це вперше відчуваю якийсь інтимний зв'язок з тим далеким, незаниманим мені краєм. Багатство та оригінальність цього образу, який ми оглядали майже дві години, притягає кожного та лише глибокий, незатертий відгук українського національного фольклору“.

А нас, українців, які знаємо всі наші багаті національні звичаї, наші вірування та політику нашого села зперед десятиків літ, „Маруся“ цікавить може куди більше як пересічного чужинця.

„Маруся“ — це дитина наших мистецьких сил та плід важко запроцьованих грошей українського робітника в Америці.

„Маруся“ — це прекрасний збірник живого українського мистецтва, музики, співів і

танців, які представляють чудову картину нашого побуту та життя селян.

„Маруся“ — це фільм, в якій проявився в яскравій формі вислів українського фільмового мистецтва, котре, як відомо, покинуто в пеленках.

Акція в „Марусі“, хоч побудована на відомій драмі „Ой, не ходи, Грицю, та й на вечерниці“, має цікаві епізоди та побічні акції, які надають їй справжній оригінальний характер.

Досвідчені недомоганням нашої сцени, частим перебільшуванням з відомою „чаркою“ або іншими тривіальними вульгаризмами, ми раді, що „Маруся“ чиста від тих „бай-продуктів“, і навіть у найдрастичніших моментах, як прим. сцена, де Хома підпоєм підкуплює нічного сторожа, у глядача остається зрівноважене враження. Нема переборщення, нема непотрібних додатків, я-

кі, замість розсмішувати публіку, часто обнижують тільки саму штуку.

Злоба Хоми в „Марусі“ геніальна та зручно замаскована, тому робить її дуже природного йде в тюрму невинно поганими Марусі, Грицем і Потапом, і Дариною чи Потапом, та Марусею й Грицем, не мають у собі нічого неморального, навіть тоді, коли через нього йде в тюрму невинно Потап. Любов амбітного та фізично зломаного парубка, обдарованого в додатку сильним умом, може допуститися всього.

Всі артисти грають природно, без зайвої егізантиції чи надмірної байдужності. Видно, що вони перейшли до режисерську чи директорську руку.

Коли індивідуальні образи та дії, прим. переживання Марусі, Гриця чи клопоти Марусиних родичів, чи хочби добре змальований тип сільського смішак Дмитра, розроблені рівномірно, то гуртові сцени ще краще зібрані.

Різдвяні коляди творять під музично-вокальним оглядом найкращу частину, бо так вони зааранжовані, що вухо й очі глядача вповні співпрацюють у поглитанні того, що ведеться на екрані. Тут безперечно велика заслуга великого мистця української пісні, проф. О. Кошиця, що так по мистецьки, як завісиди, зумів зіставити музику з колядовою акцією. Те саме можна сказати про веснянки — гаївки. Спеціальні групи дітей, чи то веснянних чи зимових сценах, творять не тільки дуже цікаві місця фільми, але й доповнюють її та роблять саму акцію дуже природною.

Взагалі музика й пісня домінують у цій фільмі. Часом аж хочеться слідити за розвитком дальшої акції, спеціально, коли вона вводить глядача в напруження, хочеться бачити розв'язку такої чи іншої сцени, але нагло впадає музика чи хор і ви, може зразу збентежені, що не показали вам „кінця“, зараз таки міняєте своє наставлення, бо не можете встоятися проти чару доброї пісні.

Танці молоді по поверненні з сіножаті добре виконані й позбавлені театральності шаблонності, як це ми звикли бачити. І це також одна з добрих примет фільми, бо підтримує її пропорційність щодо акції музики чи хороших сцен.

Без сумніву „Маруся“ стріляється з признанням нашої суспільності та ввійде в історію нашої фільмової культури як добрий і успішний початок.

С вона під кожним оглядом цінніша, як досі зроблені спроби в тому напрямі, бо виконана вірно та згідно з нашими національними звичаями. Глядач виходить з фільми в добром настрою, вносить із собою низку свіжих, мистецьких картин, дарма, що акція кінчиться трагедією.

Ми певні, що „Українська Фільмова Корпорація“ зробила дуже гарне й гідне похвали діло, продукуючи на срібній тасьмі цю відому українську національну драму. Ніхто, що хоч трохи визнається на мистецьких вартостях, не заперечить нам цього. Заходом та трудомі однією, і наших мистців, створено українську музичну фільму, в якій виступають молоді українські актори.

Фільм „Маруся“ може йти, й ми певні, що піде, в чужу публіку, бо вона має в собі такі оригінальні й цінні прикмети, яких не можна знайти навіть між першорядними американськими фільмами. Тут ми знаходимо багато свого, що нам є дороге, миле й близьке.

В четвер, 24-го листопада 1938 р., в „Тенксігвінг Дей“, „Маруся“ буде висвітлена вперше в Нью-Йорку, в Астор Готелі при 44 вул. і „Таймс Сквері“.

Гадаємо, що ця премієра стягне велике число зацікавлених українців і чужинців. Перші підуть, щоб побачити діло, яке робилося вже від року, чи навіть більше; другі — щоб запізнатися з красою нашої української пісні й музики, щоб пізнати наші звичаї, побут та костюми.

Українська публіка мусить піти, і то громадно, щоб оглянути „Марусю“. Ми не раз тратимо великі гроші, щоб дивитися на дешеві фільми, часто продукції чужих фільмових підприємств.

Тепер оглядаймо своє! Даймо признання нашим мистцям, у першу чергу проф. О. Кошицеві, та іншим, що зміли скопити наші цінні скарби на екрані. Подруге, тим пробовіть, що піднялися неабиякого труду: будувати українську фільму!

„Маруся“ вповні заслугоє на те, щоб її бачили в кожній нашій громаді, в кожній українській колонії.

Нью-Йорк дає початок 24-го листопада 1938. Віримо, що він, український Нью-Йорк, цю премієру „Марусі“ зустріне з одушевленням, яке їй належить.

М-р Володимир Душник.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШКАГО, ІЛЛ. Звичайні місячні збори Бр. Ст. О. Ніколая, від 106, відбудуться в неділю, 27. листопада, в годині 12. аполудне, зароз по Ст. Божій, в галі церковній, Оклей і Райс ул. Просітьсся всі члени і членини, щоб явилися, бо маємо важкі справи до поладження, а це кинно прапора і баль. Рішож проноу своїх членів, що тепер є в Шкаго, організатор для У. Н. Союзу. Як гадаєте когось вписати в члени У. Н. Союзу, то може вписати в організатора, або повідомить мене, секретаря, то я прийду тай випиш, кого будете бажати. — Н. Гуль, предс.; В. Едінка, кас.; Г. Дашкін, секр.

Д-р С. ЧЕРНОВ
Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіз крові для подружжого свідчення.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісні години 10-8; неділя 11-2.
Жінка-доктор до обслуни.
X & флюороскоп.

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ
АЛЕКСАНДЕР ХИЛЯК
(ALEXANDER CHYLAK)
233 BROADWAY
Woolworth Bldg., Room 907,
NEW YORK.
Tel.: Worth 2-3426

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

НЕ ЗВЕРТАЙТЕ НА ЦЕ
НІЯКОЇ УВАГИ!
Але всі інші звертають увагу на нашу
КРАВАТКУ
з гарантованого американського матеріалу однієї-двох доларів краватки за 1.69
Популярний вибір, що подобається багатьом.
UKRAINIAN TIE COMPANY
327 PACIFIC ST., PATERSON, N. J.
Не посилається за посиланням.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко позад Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удербеткер заряджує погребам по ціні та низькій, як \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150
Telephone: Orchard 4-8088.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

На приказ Кагунда дикуни побігли до колиби, в якій були ув'язнені Брукс і Боб, та почали витягати їх надвір. А далі, уставивши їх у похід, почали всі з Кагундом на чолі посуватися в напрямку ідола. Деякі дикуни, як звичайно в таких обставинах, стали попадати в настроєвий шал та почали підскакувати, танцювати й кричати.

Цей шал дикунів захоплював самого Кагунда, який таки добре в серці боявся погрозу Тарзана. Та тепер, бачучи біля себе стільки однодумців, йому легше стало. Він мав войовничий настрій і в тій хвилині готов був прийняти визов Тарзана. Тепер Кагундо рішив за всяку ціну скріпити раз на все свій престиж поміж своїми підвладними.

Коли цілий похід зблизився до стін драбини, Кагундо звелів бранцям спинатися по драбині вгору. Вязні хвилину вагались. Тоді Боб завважив: „Нема що, треба йти, опір всього нічого не допоможе. Я бо дай радий, що Марія втекла. Може Бог допоможе їй щасливо добитися до цивілізації“. З тими словами він поставив ногу на один шабель, а потім на другий...

Коли Тарзан підійшов до селі, він саме застав цілий гурт дикунів, враз з вязнями при драбині. Він бачив, як Боб почав спинатися вгору, чимраз вище до пащі ідола. Тарзан подумав собі: „Я прийшов саме вполю“. Але він сам не знав, чому саме „вполю“? Чи щоб безрадно дивитися на смерть тих нещасливців? Чи може його уява вже мала плян рятунку?